

Хмельницький національний університет
Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Перший (бакалаврський)

Освітній рівень

**«АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА РОЗВИТКУ
ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ
ПРАЦІВНИКІВ»**

Назва теми

Галузь знань 23 Соціальна робота

Шифр і назва галузі знань

Спеціальність 231 Соціальна робота

Шифр і назва спеціальності

Освітня програма Соціальна робота. Соціальна педагогіка та коучинг

Назва освітньої програми

20297

Номер індивідуального навчального плану студента

Виконала: здобувачка V курсу, групи СРКз-20-1

Підпис

Катерина МАРКОВСЬКА
Ім'я, прізвище

Керівник: кандидат педагогічних наук, доцент

Підпис

Алла ШЕРЕМЕТ
Ім'я, прізвище

науковий ступінь, вчене звання

До захисту допускаю:

В.о. зав. кафедри соціальної роботи

і соціальної педагогіки

кандидат педагогічних наук, доцент

Підпис

Олена ВАСИЛЕНКО
Ім'я, прізвище

10 серпня 2025 р.

Хмельницький, 2025

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет гуманітарно-педагогічний
Кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки
Освітній рівень перший (бакалаврський)
Галузь знань 23 Соціальна робота
Спеціальність 231 Соціальна робота
Освітня програма Соціальна робота. Соціальна педагогіка та коучинг

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри
соціальної роботи і соціальної
педагогіки

 Олена ВАСИЛЕНКО
протокол № 5 від 19.12. 2024 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Катерини МАРКОВСЬКОЇ

1. Тема кваліфікаційної роботи: «Академічна доброчесність як складова розвитку професійної компетентності майбутніх соціальних працівників».

Керівник кваліфікаційної роботи: Шермет А.М., кандидат педагогічних наук, доцент.

Затверджено наказом ректора університету 07 лютого 2025 р. № 23

2. Строк подання студентом роботи на кафедру 10 червня 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи: матеріали звіту з переддипломної практики, комплекс методів та методик дослідження: Опитувальник Міні-мульт, авторська анкета «Дотримання академічної доброчесності майбутніми соціальними працівниками», Методика діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса. В дослідженні взяли участь 32 здобувача спеціальності 231 Соціальна робота Хмельницького національного університету.

4. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань, які потрібно розробити): вступ, розділ 1. Теоретичний аналіз проблеми академічної доброчесності як складової розвитку професійної компетентності майбутніх соціальних працівників, зміст поняття «академічна доброчесність», особливості забезпечення академічної доброчесності в освітньому середовищі закладів вищої освіти, академічна доброчесність як складова професійного становлення і розвитку професійної компетентності майбутніх соціальних працівників, висновки до розділу; розділ 2. Емпіричне дослідження особливостей дотримання академічної доброчесності майбутніми соціальними працівниками, діагностика рівнів розвитку академічної доброчесності майбутніх соціальних працівників, заняття просвітницького характеру з елементами тренінгу «Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти», практичні поради

майбутнім соціальним працівникам з дотримання академічної доброчесності, висновки до розділу; висновки, перелік джерел посилання, додатки.

5. Перелік графічного матеріалу (із зазначенням обов'язкових креслень)

5 рисуноків, 1 таблиця.

6. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 19 грудня 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів (розділів) кваліфікаційної роботи бакалавра	Строк виконання етапу роботи	Примітка
1	Вибір теми дослідження. Визначення об'єкта і предмета дослідження, постановка мети і завдань.	До 01.10. 2024 р.	виконано
2	Визначення теоретико-методологічних засад дослідження. З'ясування актуальності проблеми.	До 01.12. 2024 р.	виконано
3	Оформлення вступу кваліфікаційної роботи.	До 01.02. 2025 р.	виконано
4	I розділ кваліфікаційної роботи.	До 01.03. 2025 р.	виконано
5	II розділ кваліфікаційної роботи.	До 01.04. 2025 р.	виконано
6	Загальні висновки.	До 01.05. 2025 р.	виконано
7	Попередній захист кваліфікаційної роботи.	До 01.06. 2025 р.	виконано
8	Оформлення кваліфікаційної роботи. Підготовка до захисту, рецензування.	До 10 червня 2025 р.	виконано
9	Захист кваліфікаційної роботи (відповідно графіку)	До 20 червня 2025 р.	виконано

Здобувач Катерина МАРКОВСЬКА

Керівник роботи Алла ШЕРЕМЕТ

АНОТАЦІЯ

Тема кваліфікаційної роботи «Академічна доброчесність як складова розвитку професійної компетентності майбутніх соціальних працівників»

Здобувач Катерина МАРКОВСЬКА

Керівник Алла ШЕРЕМЕТ

Кваліфікаційна робота включає 64 сторінки, з них 47 сторінок основного тексту, 5 рисунків, 1 таблиця, перелік джерел посилання складає 45 найменувань, 3 додатки.

Ключові слова: доброчесність, академічна доброчесність, заклад вищої освіти, професійна компетентність, майбутні соціальні працівники.

Об'єктом дослідження є розвиток професійної компетентності майбутніх соціальних працівників.

Предметом дослідження є академічна доброчесність як складова розвитку професійної компетентності майбутніх соціальних працівників.

За результатами дослідження розроблено заняття просвітницького характеру з елементами тренінгу «Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти» та практичні поради майбутнім соціальним працівникам з дотримання академічної доброчесності.

Одержані результати можуть бути використані науково-педагогічними працівниками закладів вищої освіти, кураторами студентських груп в підготовці майбутніх соціальних працівників.

Здобувач Катерина МАРКОВСЬКА

Дата подання кваліфікаційної роботи до захисту 10 червня 2025 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЯК СКЛАДОВОЇ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	9
1.1 Зміст поняття «академічна доброчесність».....	9
1.2 Особливості забезпечення академічної доброчесності в освітньому середовищі закладів вищої освіти.....	12
1.3 Академічна доброчесність як складова професійного становлення і розвитку професійної компетентності майбутніх соціальних працівників.....	17
Висновки до розділу.....	21
РОЗДІЛ 2 ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ МАЙБУТНІМИ СОЦІАЛЬНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ.....	23
2.1 Діагностика рівнів розвитку академічної доброчесності майбутніх соціальних працівників.....	23
2.2 Заняття просвітницького характеру з елементами тренінгу «Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти»	32
2.3 Практичні поради майбутнім соціальним працівникам з дотримання академічної доброчесності.....	38
Висновки до розділу.....	42
ВИСНОВКИ.....	45
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ.....	48
ДОДАТКИ.....	53
ДОДАТОК А Опитувальник Міні-мульти.....	53
ДОДАТОК Б Авторська анкета «Дотримання академічної доброчесності майбутніми соціальними працівниками».....	60
ДОДАТОК В Методика діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса.....	62

ВСТУП

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що діяльність соціального працівника є невід'ємною частиною функціонування соціально орієнтованого суспільства. Соціальна робота визнана і шанується в усьому світі. Надавати психосоціальну допомогу і підтримку різним категоріям населення мають ті соціальні працівники, які володіють особистісними і професійно значущими якостями, серед яких важливе місце займають чесність, справедливість і відповідальність.

Набуття майбутніми соціальними працівниками необхідних компетенцій під час навчання в закладі вищої освіти передбачає формування у них навичок академічної доброчесності, що є невід'ємною складовою їх якісної підготовки як конкурентоспроможних фахівців. Майбутні соціальні працівники повинні бути орієнтовані на загальнолюдські цінності і здійснювати свою діяльність на принципах чесності, справедливості, довіри, порядності, поваги до праці інших. Вони мають вміти нести відповідальність за результати своєї праці.

Зрозуміло, що в епоху інтернету і цифрових технологій, коли інформація стала доступною для всіх, майбутнім фахівцям важливо навчитися її правильно використовувати при опануванні новими знаннями та оволодінні необхідними вміннями й навичками. А для цього вони повинні бути обізнаними з культурою академічної доброчесності в закладі вищої освіти, в якому навчаються.

Розгляду сутності понять «академічна культура» та «академічна доброчесність» присвячені наукові дослідження О. Василенко, К. Зозулі, Є. Потапчука, В. Ромакіна, О. Семенов та інших.

Питання необхідності забезпечення академічної доброчесності в науково-освітній діяльності закладів вищої освіти висвітлені в працях І. Доценко, М. Рябенко, О. Слободянюк, І. Тодорової, М. Ячменик.

Академічна доброчесність як складова професійного становлення й розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців розглянута у дослідженнях Г. Андрощук, В. Візнюк, В. Калініченко, А. Козинець,

І. Мірошниченко, Д. Сопової, К. Шамунової, С. Ягодзінського та багатьох інших науковців.

Об'єктом дослідження є розвиток професійної компетентності майбутніх соціальних працівників.

Предметом дослідження є академічна доброчесність як складова розвитку професійної компетентності майбутніх соціальних працівників.

Мета дослідження: теоретичне вивчення та емпіричне дослідження особливостей дотримання академічної доброчесності майбутніми соціальними працівниками як складової розвитку їх професійної компетентності.

Завдання дослідження:

1. Здійснити теоретичний аналіз змісту поняття «академічна доброчесність».
2. Розглянути особливості забезпечення академічної доброчесності в освітньому середовищі закладів вищої освіти.
3. Емпіричним шляхом дослідити рівні розвитку академічної доброчесності майбутніх соціальних працівників.
4. Розробити заняття просвітницького характеру з елементами тренінгу «Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти».
5. Надати практичні поради майбутнім соціальним працівникам з дотримання академічної доброчесності.

У дослідженні було використано наступні **методи**: *теоретичні методи* (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення та систематизація наукових джерел з проблеми дослідження); *емпіричні методи* (Опитувальник Міні-мульт, авторська анкета «Дотримання академічної доброчесності майбутніми соціальними працівниками», Методика діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса); *методи кількісної та якісної обробки результатів дослідження*.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що у кваліфікаційній роботі розроблено заняття просвітницького характеру з елементами тренінгу «Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти» та обґрунтовано

практичні поради майбутнім соціальним працівникам з дотримання академічної доброчесності.

База дослідження: емпіричне дослідження здійснювалось на базі Хмельницького національного університету. До участі у ньому було залучено 32 здобувача вищої освіти 3-4 курсів спеціальності 231 Соціальна робота.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження висвітлені у науковій доповіді на тему: «Академічна доброчесність як складова професійної компетентності майбутніх фахівців», яка була підготовлена та представлена на IV Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Професійна підготовка фахівців соціальної сфери: надбання, проблеми, перспективи» (22-23 травня 2025 року, м. Хмельницький).

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, переліку джерел посилання (45 позиції), трьох додатків. Загальний обсяг роботи становить 64 сторінки, з них обсяг основного тексту 47 сторінок.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЯК СКЛАДОВОЇ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

1.1 Зміст поняття «академічна доброчесність»

В умовах сучасних викликів, які постають перед системою освіти в Україні, що пов'язано здебільшого із зростанням масштабів поширення недоброчесної поведінки, важливу роль відіграє розвиток академічної доброчесності в усіх учасників освітнього процесу. В основі поняття «академічна доброчесність» закладені основні етичні якості майбутніх фахівців: довіра, повага, сумління, порядність, справедливість, відповідальність, сміливість та мужність.

Нормативно-правові засади академічної доброчесності відображені в наступних офіційних документах: Національній доктрині розвитку освіти, Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, Законі України «Про авторське право і суміжні права» та Законі України «Про освіту».

Так, в Законі України «Про освіту» (стаття 42) зазначається, що: *«академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень»* [24].

Механізми забезпечення академічної доброчесності в освітньому процесі закладів вищої освіти прописані в Законі України «Про вищу освіту», а саме: боротьба з хабарництвом, плагіатом та іншими проявами академічної недоброчесності. Також в нашій державі суспільство почало сприймати академічну доброчесність як засіб формування морально-етичної компетентності майбутніх фахівців, що не суперечить Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність».

В Законі України «Про освіту» визначено, що з метою дотримання *академічної доброчесності здобувачі освіти* повинні:

- самостійно виконувати усі навчальні завдання;
- здійснювати посилення на джерела інформації в разі використання чужих ідей, тверджень, розробок, відомостей;
- дотримуватися норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надавати достовірну інформацію про результати своєї діяльності, використані методики дослідження та джерела інформації [24].

Порушеннями академічної доброчесності є:

- академічний плагіат;
- самоплагіат;
- фабрикація;
- фальсифікація;
- списування;
- обман;
- хабарництво;
- необ'єктивне оцінювання;
- надання допомоги чи створення перешкод для здобувачів освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання;
- вплив у будь-якій формі на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання [24].

В Законі України «Про освіту» також зазначається, що «... за порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої *академічної відповідальності*: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту); позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання» [24].

Як справедливо зауважують Є. Потапчук та О. Василенко, будь-яке наукове дослідження неможливе без запозичення ідей чи результатів досліджень інших авторів. Але це запозичення буває добросовісним та недобросовісним.

Добросовісне запозичення передбачає використання чужих наукових робіт чи розробок з обов'язковим зазначенням в тексті вихідних даних про використані праці.

Недобросовісне запозичення (плагіат) означає умисне привласнення чужих доробок, ідей, матеріалів тощо [22, с. 115].

В Законі України «Про освіту» *академічний плагіат* визначено як «... оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства» [24].

Для уникнення плагіату, у тому числі й академічного плагіату, дослідник повинен дотримуватися таких правил:

1. Здійснювати посилання на результати досліджень інших дослідників.
2. Перевіряти результати своїх досліджень на самостійність і пріоритетність.
3. Проводити експертизу свого дослідження з залученням провідних фахівців.
4. Орієнтуватися в науковій моді шляхом перегляду наукових журналів, дисертацій, спеціальної літератури тощо.
5. Брати активну участь в різних формах наукової комунікації [22, с. 117].

Зауважимо, що з терміном «академічна доброчесність» дослідники тісно пов'язують поняття «академічна культура». Науковець О. Семенов зазначає, що «академічна культура вбирає різні характеристики лексеми академічний (навчальний, теоретичний, взірцевий, почесний, етичний) і розглядає його як поняття, що є ширшим за поняття «академічна доброчесність» [28].

В. Ромакін визначає академічну культуру як «... інтелектуально-етичну систему цінностей, мотивацій, переконань та сприйняття, які визначають професійну діяльність в освіті та науці. При цьому центральною, стрижневою складовою академічної культури є поняття так званої академічної порядності, що визначається як обов'язкове дотримання в процесі навчання, за будь-яких умов, п'яти фундаментальних цінностей: чесності, довіри, поваги, справедливості та відповідальності» [25].

К. Зозуля, вивчаючи сучасний стан і фактори, які впливають на розвиток академічної культури здобувачів вищої освіти, розглядає також можливі способи підвищення її рівня в закладах вищої освіти України, що є одним із пріоритетних напрямів роботи цих закладів [10].

Отже, як бачимо, академічна культура є ширшим поняттям за академічну добросесність і являє собою культуру впорядкування й передачі знань від покоління до покоління, а також є сукупністю моделей поведінки, які здобуваються в академічному просторі.

1.2 Особливості забезпечення академічної добросесності в освітньому середовищі закладів вищої освіти

Проблема забезпечення академічної добросесності є однією з актуальних проблем сучасної науково-освітньої діяльності закладів вищої освіти України та зарубіжних країн. Оскільки заклад вищої освіти є активним учасником соціальних відносин в системі центрів освіти і культури, то на нього покладаються дуже важливі функції.

В Законі України «Про вищу освіту» зазначається, що «... основними завданнями закладу вищої освіти є участь у забезпеченні суспільного та економічного розвитку держави, зокрема, через формування людського капіталу, а також формування особистості шляхом виховання, утвердження в учасників освітнього процесу моральних цінностей, громадянської позиції та

відповідальності. Вони мають зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства тощо» [23].

Як бачимо, держава покладає на заклад вищої освіти значну відповідальність за подальший розвиток громадян, суспільства та країни загалом. Але, як зазначає І. Доценко, на сьогоднішній день принципи академічної доброчесності здебільшого сприймаються людьми як щось абстрактне, що існує в теорії, але майже не використовується на практиці. Тому в закладах вищої освіти дотримання академічної доброчесності полягає найчастіше в забороні здобувачам вищої освіти і науково-педагогічним працівникам безвідповідально використовувати чужі напрацювання, видаючи їх за власні. Також за порушення академічної доброчесності в закладах вищої освіти визначений порядок покарання за плагіат, списування, хабарництво тощо [8].

На думку І. Доценко, таке бачення питання забезпечення академічної доброчесності в закладі вищої освіти є дуже вузьким, оскільки суть його вирішення полягає у світоглядно-ціннісній площині. Тому виховання базових цінностей і втілення їх у поведінці здобувачів вищої освіти створює базу їх відповідального поводження, визначає їх цінності поза межами закладів вищої освіти [8].

Однією з найважливіших складових внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах вищої освіти, на думку І. Доценко, є університетська система забезпечення академічної доброчесності. Саме ця система «... визначає загальноприйняті світовою спільнотою стандарти здійснення освітньої та наукової діяльності здобувачами вищої освіти і науково-педагогічними працівниками закладу вищої освіти на основі етики академічних взаємовідносин» [8].

А академічна доброчесність, в свою чергу, впливає не лише на якість вищої освіти, але й забезпечення ефективної діяльності закладів вищої освіти, їх динамічного розвитку відповідно до визначеної місії та цінностей цих закладів [8].

Досить цікавою для нашої роботи є думка І. Тодорової, яка вважає, що «... ефективно сформована академічна доброчесність має здатність задавати такий алгоритм поведінки, який законодавчо окреслює домовленість (пряму чи приховану) між усіма суб'єктами академічної спільноти – студентами, викладачами та керівництвом кафедри, факультету чи університету в цілому про недопустимість заборонених законом та совістю вчинків, прямо чи побічно спрямованих на отримання неправомірних переваг чи вигод в освітньому процесі» [34, с. 202].

М. Ячменик звертає увагу на те, що заклади вищої освіти повинні мати внутрішню систему забезпечення якості освіти, а також затверджену політику дотримання академічної доброчесності усіма учасниками освітнього процесу. Мова йде про *Кодекс академічної доброчесності*, що має «... чітко регламентувати етичні правила поведінки в дослідженнях, етичні норми поведінки академічного середовища, процедури й інструменти попередження та протидії академічній недоброчесності в закладах вищої освіти» [44, с. 349].

Відповідно до чинних вимог законодавства, заклади вищої освіти мають право самостійно впроваджувати політику академічної доброчесності. Тому в закладі вищої освіти має бути сформований кодекс академічної доброчесності на етапі розвитку його академічної культури та формалізації етичних і культурних норм і традицій. В кодексі академічної доброчесності повинні бути висвітлені правила та норми етичної поведінки усіх учасників освітнього процесу, щоб покращити їхню обізнаність та унормувати процедури розгляду різних академічних переступів [29, с. 31].

На думку І. Доценко, заклади вищої освіти повинні самостійно виявляти та відкрито критикувати порушення академічної доброчесності як викладачами, так і здобувачами вищої освіти. Для цього мають бути розроблені інструменти моніторингу і розгляду виявлених випадків академічної недоброчесності, та запроваджені заходи для попередження їх проявам. Важливим чинником реалізації принципів академічної доброчесності є створення в закладах вищої освіти етичних комісій або комісій з питань етики. Ці комісії мають бути

створенні як незалежні органи, які діють при закладі вищої освіти. До їх членів мають входити представники студентського самоврядування, науково-педагогічні працівники, керівники структурних органів закладу вищої освіти. Головною метою діяльності комісій з питань етики має бути визначено «сприяння дотриманню етичних принципів і стандартів та розв'язання етичних конфліктів між членами університетської спільноти, а також нагляд та контроль за дотриманням етичних і академічних аспектів забезпечення якості вищої освіти» [8].

Важлива роль у забезпеченні академічної доброчесності в освітньому середовищі закладів вищої освіти належить кафедрам. Саме колектив кафедри може посилювати чи послаблювати вимоги щодо дотримання принципів академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти. Кожний викладач підпорядковується вимогам кафедри, які іноді можуть суперечити його особистим установкам чи цінностям.

М. Рябенко вважає, що стиль поведінки науково-педагогічних працівників кафедри значним чином залежить від стилю поведінки завідувача кафедри. Саме завідуючий має моніторити духовно-моральні якості та рівень дотримання принципів академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками кафедри, які є важливими суб'єктами формування академічної доброчесності в закладі вищої освіти [27].

Науково-педагогічний працівник, у свою чергу, безпосередньо оцінює результати навчальної діяльності здобувачів вищої освіти, та контролює дотримання ними принципів академічної доброчесності. Що стосується дотримання академічної доброчесності самими науково-педагогічними працівниками, то це передбачає:

- посилення на використанні джерела в тексті наукових праць у разі використання чужих ідей, думок, розробок, відомостей тощо;
- дотримання вимог законодавства щодо авторського права і суміжних прав;

- надання лише достовірної інформації про результати проведених досліджень, використанні літературні джерела тощо [26, с. 22].

Одними з головних суб'єктів забезпечення академічної доброчесності в освітньому середовищі закладів вищої освіти є здобувачі вищої освіти, які є учасниками освітнього процесу і особливою соціальною групою людей. Здобувачі вищої освіти під час навчання в закладі вищої освіти беруть активну участь у науково-дослідних роботах, конференціях, виставках, олімпіадах, конкурсах, що проводяться як в Україні, так і за кордоном.

Також здобувачі освіти є учасниками обговорень та вирішення різноманітних питань удосконалення навчального процесу, діяльності органів самоврядування, науково-дослідної роботи тощо. Тому успішність навчальної, наукової та інших видів діяльності здобувачів вищої освіти як повноправних суб'єктів залежить не лише від їх власної активності, але й від створення адміністрацією закладів вищої освіти необхідних умов. Однією з цих умов, на думку М. Рябенко, є впровадження курсу «Основи академічного письма» та інших освітніх компонентів, що спрямовані на формування академічної доброчесності у здобувачів вищої освіти [27].

Отже, академічна доброчесність є однією з важливих складових забезпечення якості освіти в закладі вищої освіти. Вона має бути побудована на чесності, відкритості, відповідальності, та сприяти забезпеченню якості підготовки здобувачів вищої освіти. Політика забезпечення якості вищої освіти повинна базуватися на відкритих і прозорих процедурах дотримання академічної доброчесності, що має включати моніторинг процедур розгляду конкретних порушень, а також покарання осіб за прояви академічної недоброчесності.

1.3 Академічна доброчесність як складова професійного становлення і розвитку професійної компетентності майбутніх соціальних працівників

Розгляду питань запровадження академічної доброчесності як складової професійного становлення і розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців присвячені праці Г. Андрощук, В. Візнюк, В. Калініченко, А. Козинець, І. Мірошніченко, Д. Сопової, К. Шамунової, С. Ягодзінського та багатьох інших науковців.

І. Мірошніченко та В. Калініченко наголошують на тому, що дотримання академічної доброчесності є не просто вимогою для одержання диплому про вищу освіту, а важливою складовою професійного становлення сучасних фахівців. Дотримання принципів академічної доброчесності усіма учасниками освітнього процесу сприяє розвитку їх етичних норм і моральних якостей, забезпечує високу якість навчання, підвищує репутацію закладу освіти, формує професійну довіру тощо. У сучасному світі академічна доброчесність є фундаментальною складовою успіху фахівців будь-яких галузей знань [18].

Професійна репутація фахівця значною мірою залежить від його особистісних і професійних якостей, доброчесності та професійної етики. Випускники закладів вищої освіти, які мають високий рівень довіри і доброчесності, користуються повагою з боку роботодавців та колег. Це відкриває їм більше можливостей для побудови успішної кар'єри.

А порушення етичних норм у професійній діяльності може не лише зашкодити кар'єрі фахівця, але й призвести до серйозних негативних наслідків (догана, санкції, втрачена репутація тощо). Тому розвиток академічної доброчесності у майбутніх фахівців сприяє їх відповідальному ставленню до своїх обов'язків і прийняття рішень, та допомагає уникати подібних проблем.

Дослідниці І. Мірошніченко та В. Калініченко стверджують, що «... ретельне дотримання принципів академічної доброчесності сприяє не тільки академічному успіху, але й формує фундаментальні професійні компетенції, які є цінними в будь-якій галузі. Ці фахові компетенції є основою

для успішної професійної діяльності та сприяють розвитку особистості як компетентного та етичного фахівця» [18].

Дослідниця К. Шамунова зазначає, що в процесі формування фахових компетентностей майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей (учителів, соціальних педагогів, соціальних працівників, психологів) важливе місце займає етична компетентність, тобто «... здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки у стосунках із дорослими й дітьми, на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі, принципів академічної доброчесності, уміння вирішувати складні завдання, критичного мислення, креативності, когнітивної гнучкості, емоційного інтелекту, комунікації та співробітництва» [39].

Д. Сопова, вивчаючи проблему необхідності забезпечення академічної доброчесності у системі професійної підготовки майбутніх педагогів зробила висновок, що сучасні здобувачі вищої освіти намагаються уникнути відповідальності за скоєні вчинки, знайти виправдання чи пояснення своєї нечесної поведінки, які необхідні для того, щоб уникнути почуття сорому, провини. Але майбутні фахівці освіти, на думку дослідниці, повинні усвідомлювати, що порушення принципів академічної доброчесності призводить до великої кількості негативних наслідків. А нехтування академічною культурою у закладах вищої освіти безпосередньо впливає на формування менталітету майбутніх педагогів.

З огляду на ці висновки, Д. Сопова пропонує оновити систему вищої освіти, запроваджуючи умови активної участі здобувачів у вдосконаленні освітнього процесу. В закладах вищої освіти вже існують «Етичні кодекси», які прописують принципи академічної доброчесності викладачів та здобувачів на законодавчому рівні. Тому наступним кроком має бути створення етичних комісій, які чітко регламентуватимуть санкції та покарання за недотримання норм академічної доброчесності в освітньому й науковому середовищі [30].

Г. Андрощук вважає, що на сьогоднішній день академічна доброчесність є основою духовної цілісності, морального образу та міцності характеру

майбутнього фахівця. При вступі до закладів вищої освіти абітурієнти мають сформовані моральні цінності, які згодом примножують під час навчання та вдосконалюють під час практичної підготовки. Так, до переліку компетенцій майбутнього педагога входять:

- уміння бути чесними та відповідальними;
- з повагою ставитись до думок і почуттів інших людей;
- дотримуватися норм академічної поведінки.

Усі ці компоненти складають поняття академічної доброчесності майбутнього педагога [3].

Досить цікавими є думки А. Козинець та С. Ягодзінського щодо проблеми розвитку академічної культури та доброчесності здобувачів вищої освіти як компетентісної складової їх професійного розвитку. Дослідники стверджують, що «... компетенції, які формуються в закладі вищої освіти на основі академічної культури є навичками критичного та творчого мислення, вирішення проблем та розроблення проектів, нестандартного мислення, вміння працювати в команді, вироблення навичок дисципліни, самоорганізації та самонавчання, самовдосконалення та розвиток» [12].

На формування усіх цих компетенцій впливають як сімейні цінності й виховання, так і приклад самих батьків. У свою чергу, заклади середньої та вищої освіти, впроваджуючи академічну доброчесність у програмах курсів, методах навчання, ставленні викладачів до академічної доброчесності, сприяють виробленню в здобувачів освіти доброчесної поведінки в навчанні [12].

Науковці вважають, що заходами з популяризації академічної доброчесності серед здобувачів вищої освіти мають бути:

- інтерактивні заняття (дискусії, диспути, проекти, кейси), що стимулюють критичне мислення та спонукають до самостійного вирішення проблем, вироблення власних поглядів тощо;
- створення платформи для обговорення наукових тем, презентацій досліджень та спілкування з однодумцями;

- організація конкурсів наукових робіт, які стимулюють здобувачів до проведення власних досліджень та розробок інноваційних ідей;
- створення системи менторства, коли досвідчені науковці та викладачі допомагають здобувачам у проведенні наукових дослідженнях;
- забезпечення вільного доступу до наукових баз даних та електронних бібліотек;
- сприяння участі здобувачів у програмах академічного обміну для розширення їх світогляду та набуття ними досвіду навчання в інших закладах [12].

В. Візнюк вважає, що у процесі фахової підготовки майбутніх педагогів важливим є удосконалення їх професійної компетентності завдяки саморозвитку, що включає неперервний процес самоосвіти та базується на дотриманні академічної доброчесності майбутніми фахівцями. Це можливо досягти шляхом впровадження лекційних і практичних занять з дисципліни «Культура академічної доброчесності», які спрямовані на формування знань здобувачів щодо нормативних вимог і принципів академічної доброчесності та навичок використання цифрових технологій при оформленні цитувань [6].

Аналізуючи дослідження науковців приходимо до висновку, що академічна доброчесність є складовою професійного становлення і розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців, у тому числі й соціальних працівників, адже на основі норм етики, культури поведінки у стосунках з оточуючими, принципів академічної доброчесності, у фахівців соціальної сфери розвиваються не лише уміння швидко й ефективно вирішувати складні завдання, але й формується здатність до критичного мислення, креативності, когнітивної гнучкості, емоційного інтелекту, комунікації, міжособистісної взаємодії та співробітництва.

Висновки до розділу

Таким чином, аналіз наукових джерел з проблеми дослідження показав, що академічна доброчесність є сукупністю етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та наукових досягнень.

Забезпечення академічної доброчесності є однією з актуальних проблем сучасної науково-освітньої діяльності закладів вищої освіти України та зарубіжних країн. Вона має бути побудована на чесності, відкритості, відповідальності, та сприяти забезпеченню якості підготовки здобувачів вищої освіти. Політика забезпечення якості вищої освіти повинна базуватися на відкритих і прозорих процедурах дотримання академічної доброчесності, що має включати моніторинг процедур розгляду конкретних порушень, а також покарання осіб за прояви академічної недоброчесності.

Важливим чинником реалізації принципів академічної доброчесності є створення в закладах вищої освіти етичних комісій або комісій з питань етики. Ці комісії мають бути створенні як незалежні органи, які діють при закладі вищої освіти. До їх членів мають входити представники студентського самоврядування, науково-педагогічні працівники, керівники структурних органів закладу вищої освіти.

Головною метою діяльності комісій з питань етики має бути сприяння дотриманню етичних принципів та розв'язання етичних конфліктів між членами освітянської спільноти, а також нагляд та контроль за дотриманням етичних і академічних аспектів забезпечення якості вищої освіти.

У процесі аналізу наукової літератури ми встановили, що академічна доброчесність є складовою професійного становлення і розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців, у тому числі й соціальних працівників, адже на основі норм етики, культури поведінки у стосунках з оточуючими, принципів академічної доброчесності, у фахівців соціальної сфери розвиваються уміння вирішувати складні завдання, формується здатність до

критичного мислення, креативності, когнітивної гнучкості, емоційного інтелекту, комунікації та співробітництва, міжособистісної взаємодії та співробітництва.

РОЗДІЛ 2 ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ МАЙБУТНІМИ СОЦІАЛЬНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ

2.1 Діагностика рівнів розвитку академічної доброчесності майбутніх соціальних працівників

З метою діагностики рівнів розвитку академічної доброчесності майбутніх соціальних працівників ми використали наступні методи та методики: Опитувальник Міні-мульти; авторську анкету «Дотримання академічної доброчесності майбутніми соціальними працівниками»; Методику діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса.

До участі у дослідженні було залучено 32 здобувача спеціальності 231 Соціальна робота Хмельницького національного університету.

Зазначимо, що усі учасники дали добровільну усну згоду на участь в емпіричному дослідженні, яке відбувалося в позааудиторні години.

Опитувальник Міні-мульти є скороченим варіантом методики ММРІ та спрямований на діагностику властивостей особистості. Нашу увагу, перш за все, привернули перші 3 оціночні шкали, які вимірюють щирість досліджуваного, а також ступінь достовірності результатів дослідження та величину корекції. Інші 8 шкал опитувальника досліджують властивості особистості [13].

Результати дослідження шкали брехні (щирості респондентів) за опитувальником Міні-мульти серед 32 майбутніх соціальних працівників представлені на рисунку 2.1.

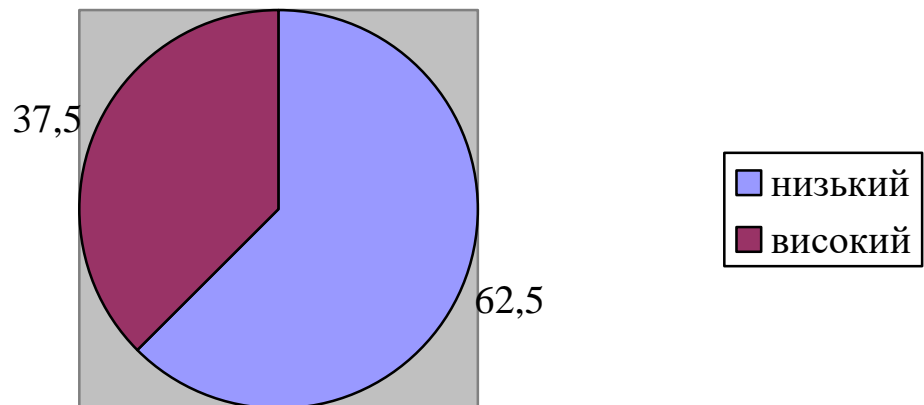

Рисунок 2.1 – Результати дослідження шкали брехні (L) у майбутніх соціальних працівників (у %)

Як видно з рис. 2.1, у більшості майбутніх соціальних працівників переважають низькі значення шкали брехні (62,5%). Це говорить про те, що вони не приховують своїх проблем, слабкостей, труднощів, добре усвідомлюють свої недоліки, але схильні перебільшувати, ніж недооцінювати ступінь конфліктів з оточуючими та наявність власних проблем. Майбутні соціальні працівники критично ставляться до себе і оточуючих, бувають вразливими і надто відвертими у стосунках.

Високі значення шкали брехливості були виявлені у 37,5% досліджуваних, що свідчить про те, що їм більше до вподоби уявляти себе у вигідному світлі, демонструючи при цьому чітке дотримання соціальних норм.

Результати дослідження шкали достовірності (F) за Опитувальником Міні-мульти наведені на рисунку 2.2.

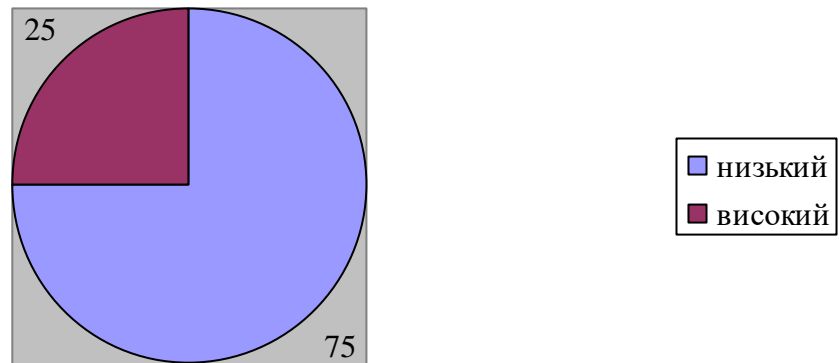

Рисунок 2.2 – Результати дослідження шкали достовірності (F) у майбутніх соціальних працівників (у %)

Як бачимо, переважна більшість досліджуваних (75%) мають низькі значення, що говорить про достовірність. Високі показники за цією шкалою були виявлені у 25% студентів, що може бути спричинено їх неконформністю, тривожністю, потребою в допомозі з боку оточуючих.

Результати дослідження шкали корекції (K) наведені на рисунку 2.3.

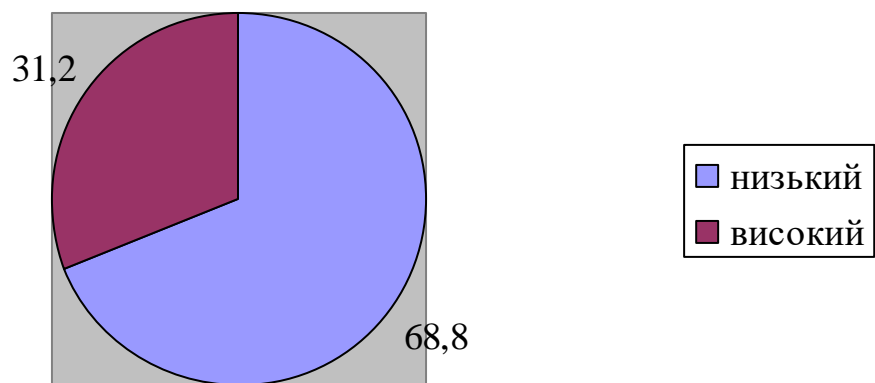

Рисунок 2.3 – Результати дослідження шкали корекції (K) у майбутніх соціальних працівників (у %)

З рис. 2.3 видно, що в більшості студентів наявні низькі значення цієї шкали (68,8%), що свідчить про їхню розсудливість, доброзичливість, товариськість та широке коло інтересів. У них наявний позитивний досвід міжособистісних стосунків і вміння знаходити правильну лінію поведінки. Це також говорить про високий рівень їх соціальної адаптації.

У свою чергу, високі значення за шкалою (31,2%) говорять про те, що досліджувані поводять себе залежно від суспільної думки і соціального схвалення. Вони схильні заперечувати будь-які труднощі в міжособистісних стосунках або в контролі власної поведінки. Також вони прагнуть дотримуватися прийнятих норм поведінки, проявляючи занепокоєння, невпевненість у собі в поєднанні з бажанням отримати доброзичливе ставлення.

Характеристика результатів дослідження базисних шкал серед 32 майбутніх соціальних працівників представлена на рисунку 2.4.

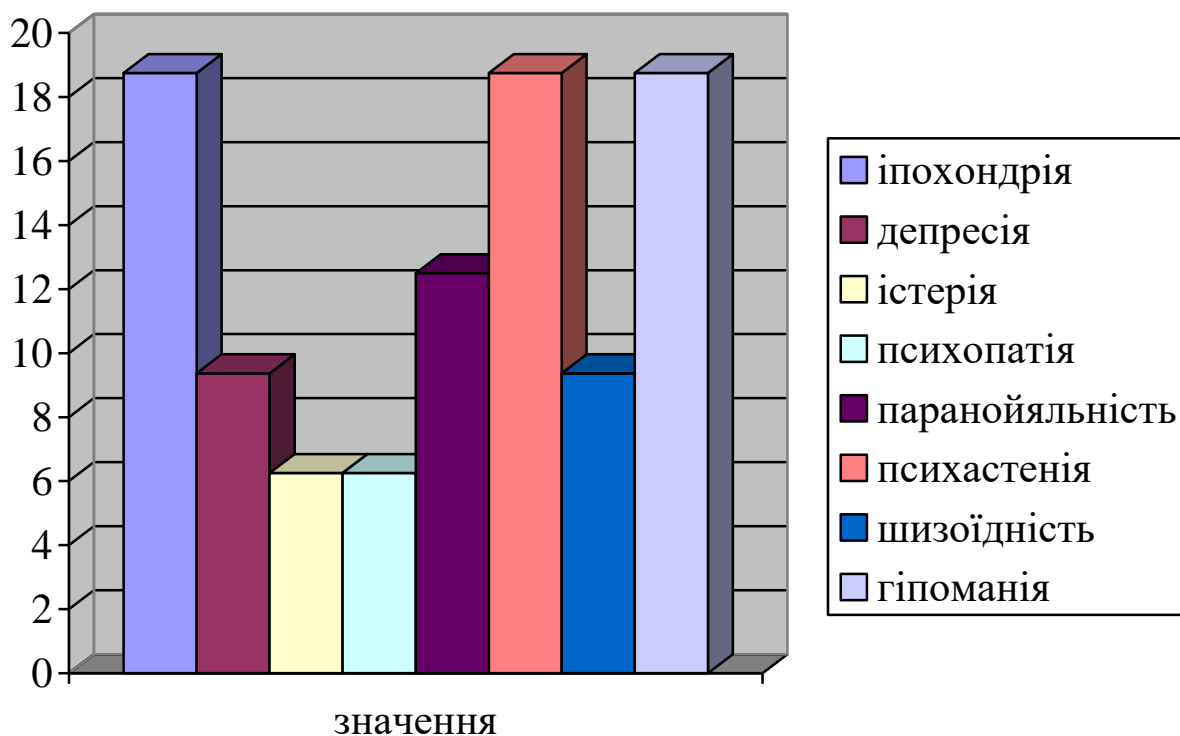

Рисунок 2.4 – Результати дослідження базисних шкал у майбутніх соціальних працівників (у %)

Як видно з рис. 2.4, у досліджуваних переважають такі базисні шкали, як: іпохондрія (Hs), психастенія (Pt) та гіпоманія (Ma). Розглянемо ці шкали більш детально.

Іпохондрія (Hs) характеризує близькість досліджуваних до астеноневротичного типу. Вони неквапливі, пасивні, приймають усе на віру, покірні, важко пристосовуються, погано переносять зміну обстановки й легко втрачають віру в себе в соціальних конфліктах.

Досліджуваним психастенічного типу (Pt) притаманний тривожно-недовірливий тип характеру та властиві тривожність, нерішучість, боязливість, постійні сумніви.

А студентам з гіпоманією (Ma) характерний піднесений настрій, позитивізм. Вони активні, енергійні, життєрадісні, охоче контактують з оточуючими, проте їхні інтереси є поверхневими та нестійкими, оскільки їм не вистачає витримки й наполегливості.

Паранойяльність (Pa) як основну властивість особистості показали 12,5% осіб, що говорить про їхню схильність до формування надцінних ідей. Вони однобічні, агресивні й злопам'ятні. Свої думки полюбляють нав'язувати іншим, тому часто мають конфлікти з оточуючими.

У 9,37% досліджуваних була виявлена депресія (D), що показує, що вони чутливі, сенситивні, схильні до тривожності, боязкі та сором'язливі. У справах вони дуже старанні, сумлінні та обов'язкові, але не здатні приймати рішення самостійно, оскільки немає впевненості в собі. При найменших невдачах такі особи впадають у відчай.

Також у 9,37% досліджуваних було діагностовано шизоїдність (Se), що говорить про їхню схильність тонко відчувати абстрактні образи, але повсякденні радощі й прикрощі не викликають у них емоцій. У них поєднано підвищену чутливість з емоційною холодністю та відчуженістю у стосунках.

Істерія (Hy) була виявлена у 6,25% досліджуваних, які схильні до неврологічних захисних реакцій. Вони використовують симптоми захворювань як засіб уникнення відповідальності. А головною особливістю таких осіб є

прагнення здаватися значнішими, ніж є насправді, тобто прагнення звернути на себе увагу. Почуття та емоції таких людей поверхневі, а інтереси – неглибокі.

Психопатія (Pd) була діагностована у 6,25% досліджуваних, що свідчить про соціальну дезадаптацію. Такі особи агресивні, конфліктні, вони нехтують соціальними нормами та цінностями. Настрій у них досить нестійкий, вони образливі, збудливі, чутливі.

Отже, можемо зробити висновок, що у більшості майбутніх соціальних працівників переважають низькі значення шкали брехні та хороші показники достовірності. Також переважаючими рисами їх особистості є іпохондрія, психастенія та гіпоманія.

Далі ми провели анонімне опитування за допомогою розробленої нами авторської анкети *«Дотримання академічної доброчесності майбутніми соціальними працівниками»*. Анкета складалася з 12 запитань відкритого та закритого типів (Додаток Б).

На перше запитання анкети *«Чи відомо Вам, що собою являє академічна доброчесність?»* 87,5% респондентів надали відповідь *«так»*, 12,5% відповіли *«ні»*.

На друге запитання *«Чи інформують Вас науково-педагогічні працівники про необхідність дотримання принципів академічної доброчесності в освітньому процесі?»* 75% респондентів відповіли *«так»*, а 25% студентів відповіли, що таке інформування відбувається безпосередньо перед підсумковими контрольними заходами (іспитами, заліками, захистами курсових робіт тощо). Також 81,25% опитаних відзначили потребу в необхідності інформування науково-педагогічними працівниками про процедури дотримання академічної доброчесності під час підготовки до підсумкових контрольних заходів.

На третє запитання анкети *«Наскільки Ви погоджуєтеся з наступними твердженнями?»*:

– в університеті я отримую якісну освіту (81,25% опитаних надали позитивну відповідь);

– я задоволений освітньою програмою, за якою навчаюсь (75% респондентів повністю погодилися з цим твердженням);

– я та мої одногрупники дотримуємося основних принципів академічної доброчесності (62,5% опитаних надали позитивну відповідь);

– я повністю проінформований про процедури дотримання академічної доброчесності в університеті (93,75% студентів відповіли «так»).

На четверте запитання «Як Ви оцінюєте свою старанність у навчанні?» 87,5% респондентів відповіли, що вони навчаються з повною віддачею сил, а 12,5% опитаних зазначили, що навчаються старанно, але не завжди.

На п'яте запитання анкети «Чи маєте Ви доступ до навчально-методичних комплексів дисциплін у системі «Модульне середовище для навчання?»» 90,6% респондентів надали позитивні відповіді, а 9,4% опитаних вказали, що мають доступ до робочих програм і силабусів більшості освітніх компонентів.

На шосте запитання анкети «Чи доводилося Вам вдаватися до плагіату під час підготовки до занять?» 68,8% студентів відповіли, що їм доводилося, а 31,2% опитаних зазначили, що ніколи не вдавалися до плагіату.

На сьоме запитання анкети «Що спонукало Вас на подібні дії?» 63,6% респондентів зазначили, що не мають достатньо часу належно підготуватися до занять; 27,3% опитаних пояснили це відсутніми знаннями для авторських розробок, а 27,3% студентів вказали, що не мають достатньої мотивації до самостійної підготовки до занять.

На восьме запитання анкети «Які заходи Ви вважаєте справедливими у випадку виявлення і доведення плагіату у академічних текстах студентів?». Відповіді респондентів розподілились наступним чином: незарахування роботи (62,5%); призначення додаткових завдань (25%); зниження оцінки (12,5%). Зауважимо, що ніхто зі студентів не обрав варіант «відрахування з університету».

На дев'яте запитання анкети «Як дії студентів, які порушують принципи академічної доброчесності у навчанні, впливають на їхню подальшу

професійну кар'єру?» респонденти відповіли наступним чином: це впливає на їхню професійну репутацію (41,8%); це впливає на думку колективу викладачів і однокурсників щодо порушника (31,2%); на якість та рівень підготовки такого фахівця (27,3%).

Десяте запитання анкети стосувалося пропозицій студентів щодо підвищення рівня академічної доброчесності у процесі проходження ними усіх видів практики. Респонденти зазначили наступні пропозиції:

- участь у наукових конференціях, тренінгах, семінарах, круглих столах з дотримання академічної доброчесності (63,6%);
- проведення науково-педагогічними працівниками практичних занять із розробки заходів, що стосуються проходження практики студентів (31,2%);
- самостійна діяльність з опрацювання наукової літератури, нормативно-правових документів, інших курсів підвищення кваліфікації (5,2%).

Наступне запитання анкети стосувалося оцінки рівня оволодіння знаннями та навичками, пов'язаними із дотриманням принципів академічної доброчесності на практиці. Так, 81,25% респондентів знають та вміють застосовувати на практиці системні засоби перевірки текстів на ознаки плагіату; 75% опитаних знають, але не вміють застосовувати їх на практиці; 62,5% здобувачів знають правила оформлення посилань і цитувань в наукових роботах та вміють застосовувати їх на практиці, а 31,2% студентів знають, але не вміють застосовувати їх на практиці.

На останнє запитання анкети щодо наявності конфліктних ситуацій в освітньому процесі між здобувачами та представниками академічної спільноти більшість респондентів (90,6%) вказали на відсутність конфліктів з викладачами та з представниками адміністрації університету, а 9,4% опитаних зазначили наявність таких проявів поведінки деяких представників академічної спільноти, як: дискримінаційні висловлювання, утиски, критика тощо.

Отже, відповіді майбутніх соціальних працівників на питання анкети щодо дотримання академічної доброчесності в освітньому процесі дають підставу зробити висновки про їхнє розуміння академічної доброчесності як

важливої складової забезпечення якості вищої освіти та однієї з умов їх професійної підготовки як майбутніх фахівців.

З огляду на отримані результати попереднього дослідження про те, що у більшості майбутніх соціальних працівників переважають низькі значення шкали брехні та досить високі показники достовірності, можемо вважати їхні анонімні відповіді на питання нашої авторської анкети цілком правдивими.

На завершення нашого дослідження ми провели *Методику діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса*, за допомогою якої оцінили те, наскільки академічна доброчесність впливає на професійне становлення і досягнення успіху майбутніми соціальними працівниками.

Результати проведеної методики серед 32 майбутніх фахівців соціальної сфери наведені на рисунку 2.5.

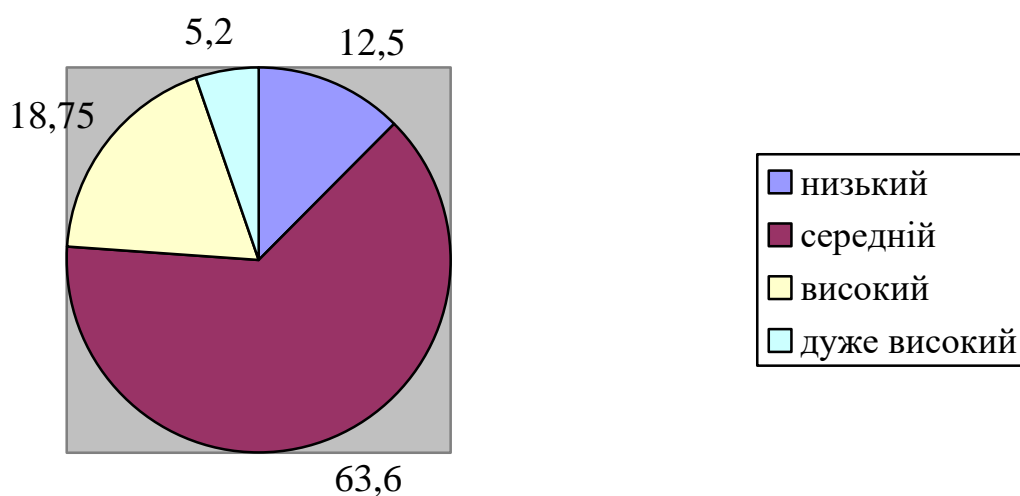

Рисунок 2.5 – Характеристика рівнів розвитку мотивації до успіху майбутніх соціальних працівників (у %)

Дані, наведені на рис. 2.5 показують, що у більшості майбутніх фахівців соціальної сфери наявні середні (63,6%) рівні розвитку мотивації до успіху. Це свідчить про їхню наполегливість в досягненні мети; прагнення добре працювати; бажання бути попереду і досягати гарних результатів.

Таким чином, за результатами проведеного дослідження за усіма обраними нами методами і методиками можемо зробити висновок, що у більшості майбутніх соціальних працівників переважають низькі значення шкали брехні, що говорить про те, що вони не приховують своїх проблем, слабкостей, труднощів, добре усвідомлюють свої недоліки, але схильні перебільшувати, ніж недооцінювати ступінь конфліктів з оточуючими та наявність власних проблем. Майбутні соціальні працівники критично ставляться до себе і оточуючих, бувають вразливими і надто відвертими у стосунках.

Результати опитування за авторською анкетой «Дотримання академічної доброчесності майбутніми соціальними працівниками» показали, що студенти спеціальності 231 Соціальна робота розуміють академічну доброчесність як важливу складову забезпечення якості вищої освіти та одну з умов їх професійної підготовки як майбутніх фахівців.

Отже, емпіричне дослідження того, наскільки академічна доброчесність впливає на професійне становлення і досягнення успіху майбутніми соціальними працівниками засвідчило, що переважна більшість досліджуваних мають середні рівні розвитку мотивації до успіху, що говорить про їхню наполегливість в досягненні мети, прагнення добре працювати і бажання бути попереду, досягати гарних результатів.

2.2 Заняття просвітницького характеру з елементами тренінгу «Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти»

З огляду на результати діагностики рівнів розуміння і дотримання майбутніми соціальними працівниками принципів академічної доброчесності в освітньому процесі, ми розробили заняття просвітницького характеру з елементами тренінгу «Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти».

Мета заняття: ознайомити учасників із поняттям «академічна доброчесність», визначити основні правила її дотримання та сформувані поважне ставлення до результатів чужої інтелектуальної праці.

Завдання проведення заняття:

1. Сформувані в учасників уявлення про академічну доброчесність.
2. Ознайомити учасників з основними принципами дотримання академічної доброчесності.
3. Навчити учасників розрізняти різні види порушень академічної доброчесності.
4. Розвивати навички учасників умілого користування інтернетом, аналізу та використання інформації відповідно до норм академічної доброчесності.
5. Сформувані повагу учасників до результатів чужої інтелектуальної діяльності.

Обладнання, що використовується на занятті:

- персональний комп'ютер і файли (відео, посилання на інтернет-ресурси);
- проєктор або великий телевізор;
- два столи;
- 15 стільців;
- фломастери або олівці;
- 15 планшетів або смартфонів з доступом до інтернет-мережі.

Структура заняття просвітницького характеру з елементами тренінгу «Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти» включає в себе 5 блоків:

Блок 1: Що таке «Академічна доброчесність?»

Учасники знайомляться з поняттями «доброчесність» та «академічна доброчесність», які визначені у вітчизняних нормативно-правових документах та науковій літературі. Для цього ми пропонуємо використовувати такі форми і методи роботи з учасниками заняття, як:

1. Інформаційне повідомлення «Закони, правила і традиції в нашому житті».

2. Творча вправа «Знайомство з доброчесністю».
3. Обговорення «Що таке академічна доброчесність?».
4. Гра «Хмара слів».
5. Вправа «Складання списку правил доброчесності».
6. Вправа «Конверт цінностей».
7. Метод «Уявний мікрофон».

Блок 2: Розгляд кейсів «Принципи академічної доброчесності»

Учасники більш детально знайомляться з основними принципами дотримання академічної доброчесності. Пропонуємо наступні форми і методи роботи з учасниками заняття:

1. Кейс «Втрачена довіра».
2. Кейс «Відповіді до контрольної».
3. Проблемна ситуація «Гра без правил».
4. Обговорення ситуації з життя «Чи дати списати?».
5. Метод «Шість капелюхів мислення».
6. Вправа «Шкала моїх цінностей».
7. Гра «Збери слова».

Блок 3: Порушення академічної доброчесності

Учасники більш детально розглядають різні види порушення академічної доброчесності та навчаються відрізнити їх. Цьому сприяють такі форми і методи роботи, як:

1. Вправа «Закон, правило, традиція».
2. Вправа «Яких правил ми дотримуємося?».
3. Визначення понять «Права і правила».
4. Дискусія «Чи треба виконувати правила, коли ніхто тебе не бачить?».
5. Самооцінювання. Тест «Як я виявляю чесність».
6. Вправа «Доповни речення».
7. Вправа «Що я відчуваю, коли дію доброчесно?»

Блок 4: Навички доброчесного використання різноманітних джерел інформації

Учасники розвивають навички умілого користування інтернетом, аналізу та використання інформації відповідно до норм академічної доброчесності. З цією метою пропонуємо застосовувати наступні форми і методи:

1. Інформаційне повідомлення «Рівність, справедливість і відповідальність».
2. Самооцінювання. Тест «Як я дотримуюся правил».
3. Художньо-продуктивна діяльність «Прапорець правил».
4. Вправа «Рівні можливості».
5. Вправа «Відновіть прислів'я».
6. Вправа «Обери доброчесну поведінку».
7. Колективна робота «Книга законів».

Блок 5: Відповідальність за порушення академічної доброчесності

Учасники знайомляться з видами відповідальності за порушення норм академічної доброчесності, формуючи таким чином повагу до результатів чужої інтелектуальної праці. Для цього пропонуємо застосовувати такі форми і методи:

1. Обговорення ситуації «Коли не дотримав слова...»
2. Вправа «За що ти відповідаєш».
3. Вправа «Моя лідерська роль».
4. Самооцінювання. Тест «Як я виявляю відповідальність».
5. Вправа «Як захиститися словом?».
6. Гра «Я впораюсь!»

Зауважимо, що кожний блок заняття містить *три структурні компоненти*:

1. Вступний (привітання учасників).
2. Основний (ігри, вправи, інформаційні повідомлення тощо).
3. Кінцевий (підбиття підсумків і зворотній зв'язок).

Детальна характеристика заняття просвітницького характеру з елементами тренінгу «Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти» представлена в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Заняття просвітницького характеру з елементами тренінгу
«Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти»

№	Вид роботи	Час
<i>Блок 1</i>		
<i>Що таке «Академічна доброчесність?»</i>		
1.1.	Відкриття заняття. Привітання учасників	5 хв
1.2.	Інформаційне повідомлення «Закони, правила і традиції в нашому житті»	10 хв
1.3.	Творча вправа «Знайомство з доброчесністю»	10 хв
1.4.	Обговорення «Що таке академічна доброчесність?»	10 хв
1.5.	Гра «Хмара слів»	10 хв
1.6.	Вправа «Складання списку правил доброчесності»	10 хв
1.7.	Вправа «Конверт цінностей»	10 хв
1.8.	Метод «Уявний мікрофон»	10 хв
1.9.	Підбиття підсумків	5 хв
<i>Блок 2</i>		
<i>Розгляд кейсів «Принципи академічної доброчесності»</i>		
2.1.	Привітання учасників	5 хв
2.2.	Кейс «Втрачена довіра»	15 хв
2.3.	Кейс «Відповіді до контрольної»	15 хв
2.4.	Проблемна ситуація «Гра без правил»	10 хв
2.5.	Обговорення ситуації з життя «Чи дати списати?»	15 хв
2.6.	Метод «Шість капелюхів мислення»	10 хв
2.7.	Вправа «Шкала моїх цінностей»	15 хв
2.8.	Гра «Збери слова»	15 хв
2.9.	Підбиття підсумків	5 хв
<i>Блок 3</i>		
<i>Порушення академічної доброчесності</i>		

Продовження таблиці 2.1

3.1.	Привітання учасників	5 хв
3.2.	Вправа «Закон, правило, традиція»	10 хв
3.3.	Вправа «Яких правил ми дотримуємося?»	10 хв
3.4.	Визначення понять «Права і правила»	10 хв
3.5.	Дискусія «Чи треба виконувати правила, коли ніхто тебе не бачить?»	10 хв
3.6.	Самооцінювання. Тест «Як я виявляю чесність»	10 хв
3.7.	Вправа «Доповни речення»	15 хв
3.8.	Вправа «Що я відчуваю, коли дію доброчесно?»	10 хв
3.9.	Підбиття підсумків	5 хв
<i>Блок 4</i>		
<i>Навички доброчесного використання різноманітних джерел інформації</i>		
4.1.	Привітання учасників	5 хв
4.2.	Інформаційне повідомлення «Рівність, справедливість і відповідальність»	15 хв
4.3.	Самооцінювання. Тест «Як я дотримуюся правил»	10 хв
4.4.	Художньо-продуктивна діяльність «Прапорець правил»	10 хв
4.5.	Вправа «Рівні можливості»	10 хв
4.6.	Вправа «Відновіть прислів'я»	10 хв
4.7.	Вправа «Обери доброчесну поведінку»	10 хв
4.8.	Колективна робота «Книга законів»	10 хв
4.9.	Підбиття підсумків	5 хв
<i>Блок 5</i>		
<i>Відповідальність за порушення академічної доброчесності</i>		

Кінець таблиці 2.1

5.1.	Привітання учасників	5 хв
5.2.	Обговорення ситуації «Коли не дотримав слова...»	10 хв
5.3.	Вправа «За що ти відповідаєш»	10 хв
5.4.	Вправа «Моя лідерська роль»	10 хв
5.5.	Самооцінювання. Тест «Як я виявляю відповідальність»	10 хв
5.6.	Вправа «Як захиститися словом?»	10 хв
5.7.	Гра «Я впораюсь!»	10 хв
5.8.	Підбиття підсумків проведення тренінгу	10 хв

Таким чином, вважаємо, що впровадження в освітній процес розробленого нами заняття просвітницького характеру з елементами тренінгу «Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти» сприятиме формуванню в здобувачів вищої освіти умінь і навичок розуміння особливостей академічної культури та етики навчальної і наукової діяльності, що базується на ознайомленні та дотриманні принципів академічної доброчесності, а також оволодінні сучасними цифровими технологіями для кращої підготовки та презентації результатів навчальної й дослідницької діяльності.

2.3 Практичні поради майбутнім соціальним працівникам з дотримання академічної доброчесності

На сьогоднішній день дотримання здобувачами вищої освіти культури академічної доброчесності важливе з кількох *причин*:

1. З *етичних міркувань*, адже академічна доброчесність є фундаментом функціонування наукової спільноти. Кожен науковець має поважати результати інтелектуальної праці інших авторів, а академічний плагіат ставить під сумнів

цінність й достовірність результатів наукової роботи. Коли здобувачі вищої освіти представляють чужі ідеї чи результати наукових досліджень як свої власні, вони порушують етичні норми та демонструють зневажливе ставлення до праці інших дослідників.

2. Порушення академічної доброчесності має *юридичні наслідки*. В багатьох країнах світу за виявлений академічний плагіат в науково-дослідних роботах можуть притягнути до відповідальності, зокрема, до судових позовів про порушення авторських прав, штрафів чи інших покарань. Але навіть якщо справа не доходить до судових розглядів, звинувачення у плагіаті можуть негативно вплинути на репутацію здобувача освіти та його майбутню професійну кар'єру.

3. Порушення академічної доброчесності впливає на *академічну та майбутню професійну репутацію фахівця* і це може суттєво утруднити вступ до аспірантури, отримання грантів на проєкти чи працевлаштування в академічній спільноті. Професійні перспективи також можуть значно знизитись, оскільки роботодавці також уважно ставляться до академічної доброчесності кандидатів.

Тому здобувачам вищої освіти важливо дотримуватися принципів академічної доброчесності, виявляти прагнення уникати академічного плагіату та демонструвати повну унікальність й оригінальність своїх наукових праць.

Зрозуміло, що в епоху інтернету та безперешкодного доступу до інформації здобувачі вищої освіти зіштовхуються зі спокусою «запозичити» чужий готовий матеріал. Розглянемо *причини неброчесного запозичення результатів наукових досліджень* здобувачами вищої освіти, що, на нашу думку, є першим кроком до його запобігання:

1. Відсутність знань академічних стандартів. Оскільки не всі здобувачі вищої освіти знають, що вважається академічним плагіатом, то це часто призводить до ненавмисного копіювання та недоброчесного запозичення чужих наукових праць.

2. Відсутність часу та значне академічне навантаження впливають на те, що здобувачі вищої освіти шукають швидких рішень, зрештою, копіювання чи купівлі готових наукових робіт.

3. Страх перед невдачею та низька мотивація до успіху. Боязнь зазнати невдачі або ж не відповідати очікуванням викладача сприяє тому, що здобувач використовує чужі ідеї і праці та видає їх за свої.

4. Відсутність навичок критичного мислення, аналізу результатів наукових досліджень, невміння працювати з інтернет-джерелами змушує здобувачів вищої освіти покладатися не на свою думку, а на чужу.

На наш погляд, розуміння цих причин допоможе здобувачам вищої освіти приймати усвідомлені рішення щодо різного роду запозичень у своїх науково-дослідних працях та забезпечить успіх у навчальній і науковій діяльності без шкоди для їхньої репутації.

З огляду на розглянуті причини неброчесного запозичення результатів наукових досліджень здобувачами вищої освіти, ми розробили *практичні поради майбутнім соціальним працівникам з дотримання культури академічної доброчесності*:

1. Завжди використовуйте надійні джерела при написанні науково-дослідних робіт. Пам'ятайте, що не вся інформація, що є в інтернеті, відповідає академічним стандартам. Тому уникайте джерел без авторства чи блогів, які не наводять використані джерела. Натомість, користуйтеся науковими журналами, підручниками, посібниками тощо.

2. Навчіться правильно цитувати наукові джерела, що є основою академічного письма. Існують різні стилі цитування (APA, MLA, Chicago тощо), тому ознайомтеся з правилами вибраного вами стилю і дотримуйтеся їх. Після наведення в науковій роботі цитати, переконайтеся, що правильно оформили це джерело в тексті та в списку використаних джерел.

3. Перевіряйте роботу програмними забезпеченнями для перевірки плагіату, зокрема такими, як Plagscan або Grammarly. Вони допоможуть вам

переконалися в унікальності підготовленого вами тексту. Використовуйте їх як той інструмент, який допоможе удосконалити вашу роботу.

4. Працюйте над кожним розділом наукової роботи поступово, поетапно, присвячуючи достатньо часу кожному розділу. Тоді у вас буде можливість більш глибоко і всебічно опрацювати матеріал та створити оригінальний текст. Почніть з літературного огляду, а потім переходьте до методик, результатів та висновків. Такий підхід дозволить вам глибше опрацювати тему та створити унікальний текст.

6. Регулярно обговорюйте свою роботу з науковим керівником, оскільки такі обговорення допоможуть вам краще структурувати свою наукову роботу, зрозуміти причини проблем, пов'язані з академічним плагіатом. На регулярних консультаціях показуйте керівнику розділи своєї роботи, обговорюючи підходи до аналізу наукових джерел та формулювання висновків.

7. Довіряйте своїй інтуїції, знанням та навичкам. Усвідомте свою унікальність і те, що ви здатні зробити цінний внесок у ваше наукове дослідження. Повірте, ваші ідеї, досвід й знання є вашими найкращими ресурсами, тому користуйтеся ними, щоб створити якісний і оригінальний текст.

8. Не бійтеся привносити щось нове у наукові дослідження, виходячи з власного досвіду і знань. Довіряйте своїм знанням, всебічно аналізуйте інформацію, висувайте гіпотези та робіть відповідні висновки.

9. Пам'ятайте, що найчеснішим способом написання наукового тексту є цитування, яке може бути:

- прямим, під яким розуміють відтворення чужого тексту слово у слово. Цитату беруть у лапки із зазначенням автора та джерела. Але стиль оформлення цитат у різних наукових журналах може відрізнятися, тому перед надсиланням матеріалів до редакції слід уважно познайомитися з вимогами, щоб потім не витратити час на «підганяння» тексту до вимог;

- непрямим, який передбачає доброчесне запозичення чужих слів, ідей та думок. Для того, щоб уникнути ненавмисного плагіату, слід уважно вивчати літературу, приділяючи увагу деталям.

10. У процесі написання та оформлення науково-дослідної роботи важливо дотримуватися високих стандартів академічної доброчесності та прагнути до створення унікального й оригінального матеріалу. Пам'ятайте, що уникнення академічного плагіату не тільки зміцнить вашу репутацію як науковця і дослідника, але й гарантуватиме ваш цінний внесок у наукову спільноту, який буде гідно оцінений.

Таким чином, розроблені нами практичні поради з дотримання культури академічної доброчесності стануть в нагоді майбутнім соціальним працівникам не лише у проведенні науково-дослідної роботи, але й інших видів робіт.

Висновки до розділу

Отже, аналіз результатів емпіричного дослідження рівнів розвитку академічної доброчесності у 32 здобувачів спеціальності 231 Соціальна робота Хмельницького національного університету за такими методами і методиками, як Опитувальник Міні-мульти, авторська анкета «Дотримання академічної доброчесності майбутніми соціальними працівниками» та Методика діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса дав змогу нам зробити наступні висновки:

1) у більшості майбутніх соціальних працівників переважають низькі значення шкали брехні та хороші показники достовірності. Також переважаючими рисами їх особистості є іпохондрія, психастенія та гіпоманія;

2) дані проведеного анонімного опитування за допомогою розробленої нами авторської анкети «Дотримання академічної доброчесності майбутніми соціальними працівниками» виявили, що у переважній більшості майбутніх соціальних працівників переважають низькі значення шкали брехні та досить

високі показники достовірності, тому можемо вважати їхні анонімні відповіді на питання нашої анкети цілком правдивими;

3) результати проведеної Методики діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса показали, що у більшості майбутніх фахівців соціальної сфери наявні середні рівні розвитку мотивації до успіху. Це свідчить про їхню наполегливість в досягненні мети; прагнення добре працювати; бажання бути попереду і досягати гарних результатів.

На підставі результатів проведеного дослідження ми розробили заняття просвітницького характеру з елементами тренінгу «Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти», метою якого є познайомити учасників із поняттям «академічна доброчесність», визначити основні правила її дотримання та сформувані поважне ставлення до результатів чужої інтелектуальної праці.

Завданнями проведення заняття стали:

1. Сформувані в учасників уявлення про академічну доброчесність.
2. Ознайомити учасників з основними принципами дотримання академічної доброчесності.
3. Навчити учасників розрізняти різні види порушень академічної доброчесності.
4. Розвивати навички учасників умілого користування інтернетом, аналізу та використання інформації відповідно до норм академічної доброчесності.
5. Сформувані повагу учасників до результатів чужої інтелектуальної діяльності.

Структура заняття просвітницького характеру з елементами тренінгу «Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти» включає в себе 5 блоків:

Блок 1: Що таке «Академічна доброчесність?»

Учасники знайомляться з поняттями «доброчесність» та «академічна доброчесність», які визначені у вітчизняних нормативно-правових документах та науковій літературі.

Блок 2: Розгляд кейсів «Принципи академічної доброчесності»

Учасники більш детально знайомляться з основними принципами дотримання академічної доброчесності.

Блок 3: Порушення академічної доброчесності

Учасники більш детально розглядають різні види порушення академічної доброчесності та навчаються відрізняти їх.

Блок 4: Навички доброчесного використання різноманітних джерел інформації

Учасники розвивають навички умілого користування інтернетом, аналізу та використання інформації відповідно до норм академічної доброчесності.

Блок 5: Відповідальність за порушення академічної доброчесності

Учасники знайомляться з видами відповідальності за порушення норм академічної доброчесності, формуючи таким чином повагу до результатів чужої інтелектуальної праці.

За результатами дослідження ми також розробили практичні поради майбутнім соціальним працівникам з дотримання академічної доброчесності, які, на нашу думку, стануть в нагоді їм не лише у проведенні науково-дослідної роботи, але й інших видів робіт.

ВИСНОВКИ

Таким чином, проведене нами теоретичне вивчення наукових праць з проблеми забезпечення академічної доброчесності в освітньому середовищі закладів вищої освіти та емпіричне дослідження рівнів розвитку культури академічної доброчесності майбутніх соціальних працівників дало змогу зробити наступні висновки:

Академічна доброчесність являє собою сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та наукових досягнень.

Забезпечення академічної доброчесності в закладах вищої освіти має бути побудовано на принципах чесності, відкритості, відповідальності, та сприяти якості підготовки здобувачів вищої освіти. Дотримання академічної доброчесності повинно включати в себе моніторинг процедур розгляду конкретних порушень, а також покарання осіб за прояви академічної недоброчесності.

Для цього в закладах вищої освіти мають бути створені етичні комісії або комісії з питань етики як незалежні органи, які діють при закладі вищої освіти. Головною метою діяльності цих комісій має бути сприяння дотриманню етичних принципів та розв'язання етичних конфліктів між членами освітянської спільноти, а також нагляд та контроль за дотриманням етичних і академічних аспектів забезпечення якості вищої освіти.

Ми встановили, що академічна доброчесність є складовою професійного становлення і розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців, у тому числі й соціальних працівників, адже на основі норм етики, культури поведінки у стосунках з оточуючими, принципів академічної доброчесності, у фахівців соціальної сфери розвиваються уміння вирішувати складні завдання, здатність до критичного мислення, креативності, когнітивної гнучкості, емоційного інтелекту, комунікації та співробітництва.

Аналіз результатів діагностики рівнів розвитку академічної доброчесності у майбутніх соціальних працівників за такими методами і методиками, як Опитувальник Міні-мульти, авторська анкета «Дотримання академічної доброчесності майбутніми соціальними працівниками» та Методика діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса показав, що у більшості з них переважають низькі значення шкали брехні та хороші показники достовірності.

Результати опитування за авторською анкетой «Дотримання академічної доброчесності майбутніми соціальними працівниками» показали, що студенти спеціальності 231 Соціальна робота розуміють академічну доброчесність як важливу складову забезпечення якості вищої освіти та одну з умов їх професійної підготовки як майбутніх фахівців.

Також нами було виявлено, що у майбутніх фахівців соціальної сфери наявні середні рівні розвитку мотивації до успіху. Це свідчить про їхню наполегливість в досягненні мети; прагнення добре працювати; бажання бути попереду і досягати гарних результатів.

Результати проведеного дослідження стали підставою для розробки заняття просвітницького характеру з елементами тренінгу «Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти». Метою проведення цього заняття є познайомити учасників із поняттям «академічна доброчесність», визначити основні правила її дотримання та сформувати поважне ставлення до результатів чужої інтелектуальної праці.

Структура заняття просвітницького характеру з елементами тренінгу «Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти» включає в себе 5 блоків: блок 1 «Що таке «Академічна доброчесність?»», блок 2 «Розгляд кейсів «Принципи академічної доброчесності»», блок 3 «Порушення академічної доброчесності», блок 4 «Навички доброчесного використання різноманітних джерел інформації», блок 5 «Відповідальність за порушення академічної доброчесності».

За результатами проведеного дослідження ми надали практичні поради майбутнім соціальним працівникам з дотримання академічної доброчесності, які, на нашу думку, стануть в нагоді їм не лише у проведенні науково-дослідної роботи, але й інших видів робіт.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.
2. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнародний фонд дослідження освітньої політики»; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ : Таксон, 2016. 234 с.
3. Андрощук Г. Авторське право і апропріація у мистецтві: межі доступного. Інтелектуальна власність в Україні: науково-практичний журнал. 2015. № 9. С. 13-20.
4. Башкір О. І. Тенденції розвитку кафедр педагогіки закладів вищої педагогічної освіти. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Запоріжжя : КПУ, 2019. Вип.66. с. 127-131.
5. Бралатан В. П., Гуцаленко Л. В., Здирко Н. Г. Професійна етика : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 252 с.
6. Візнюк В. В. Академічна доброчесність у контексті саморозвитку майбутнього педагога із використанням цифрових технологій. Інноваційна педагогіка. Випуск 50. Том 2. 2022. С. 179-182.
7. Горчинський С.В., Софілканич М.І., Горбенко І.Ф. Якість української освіти й академічна доброчесність: вплив застосування штучного інтелекту. Академічні візії. 2023. № 20.
8. Доценко І. О. Академічна доброчесність у системі забезпечення якості вищої освіти. Педагогічна освіта: теорія і практика. Вип. 32 (1-2022). С. 31-42.
9. Єсьман І. В., Курасова А. А. Формування основ академічної доброчесності в учнів початкової школи: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика», 12 грудня 2019 р.
10. Зозуля К. В. Академічна доброчесність як інструмент підвищення престижу вищої освіти. Академічна доброчесність: виклики сучасності : зб.

наук. есе учасників дистанц. етапу наук. стажування для освітян. (Варшава, 11 – 23 берез. 2019 р.). Варшава, 2019. С. 84-87.

11. Іщенко Т. Д., Шишкіна Г. В., Ніколаєва І. В. Академічна доброчесність як складова забезпечення якості освіти. *АгроТерра*. 2018. № 2 (5). С. 19–23.

12. Козинець А. О., Ягодзінський С. М. Академічна культура та доброчесність здобувачів як компетентісна складова їх професійного розвитку. *Інноваційна педагогіка*. Вип. 77. 2024. С. 17-22.

13. Кокун О. М., Пішко І. О., Лозінська Н. С., Копаниця О. В., Малхазов О. Р. Збірник методик для діагностики психологічної готовності військовослужбовців військової служби за контрактом до діяльності у складі миротворчих підрозділів: Методичний посібник. К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2011. 281 с.

14. Колесніков А. Академічна доброчесність в українському освітньо-науковому просторі: проблеми та соціальні загрози. *Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України*, 2019. № 24. С. 122–128.

15. Курбатов С. Академічна доброчесність як імператив виживання університетської спільноти. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Історичне релігієзнавство». 2018. Вип. 19. С. 3–7.

16. Мельниченко, А., 2016. Кодекс честі як інструмент дотримання академічної чесності науковця і освітянина. *Академічна чесність як основа сталого розвитку сталого розвитку університету*, Київ: Таксон, С. 171–183.

17. Лунячек В., Бровдій А., Кулаковський О., Варенко Т. та Тіррі К. Академічна доброчесність у вищій освіті України: сучасний стан та заклик до дій. *Education Research International*. 2020. С. 1–8.

18. Мірошніченко І., Калініченко В. Академічна доброчесність як фундаментальна складова професійного становлення сучасних фахівців. *Наукові записки*. Серія: Педагогічні науки. Вип. 216. С. 230-237.

19. Наливайко О., Калістова О., Поляков Д. Питання дотримання академічної доброчесності в умовах дистанційного навчання. *Educological discourse*. 2020. № 4 (31). С.143-162.

20. Новицька О. Проблеми реалізації академічної доброчесності при організації освітнього процесу. Scientific Collection «InterConf» . 2023. 160. С. 83–87.

21. Пак І. В. Академічна культура: деякі аспекти соціологічної інтерпретації. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи». 2017. Вип. 39. С. 323-327.

22. Потапчук Є. М., Василенко О. М. Основи психолого-педагогічних досліджень: навч. посіб. Хмельницький: ХНУ, 2017. 160 с.

23. Про вищу освіту : Закон України № 1556-VII від 09.08.2019 зі змінами від 06.06.2019 р. / Законодавство України : інформ.-пошук. Система. Електрон. текст. дані. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18) (дата звернення: 16.01. 2025).

24. Про освіту: Закон України. Відомості Верховної Ради. 2017. URL: <https://xn--80aagahqwyibe8an.com/ukrajiny-zakony/zakon-ukrajini-pro-osvituvidomosti-verhovnoji-2017-51849.html> (дата звернення: 16.01.2025).

25. Ромакін В. В. Мотивації, переконання та поведінка українських і американських студентів бакалаврату щодо норм академічної культури. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. 2010. Педагогіка. Вип. 123. Т. 136. С. 34-41.

26. Рябенко М. І. Профілактика корупції в навчально-виховному процесі ВНЗ Методичні рекомендації. Одеса: Одеський національний університет, 2012. 76 с.

27. Рябенко М. І. Суб'єкти формування академічної доброчесності в закладах вищої освіти. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2019. № 66. Т. 2. С. 102-106.

28. Семенов О. М. Концепт «академічна культура дослідника» в українському і польському освітньо-педагогічному дискурсі. Український Щорічник з Європейських Інтеграційних Студій, 2020. С. 139-152.

29. Слободянюк О. До питання академічної доброчесності у вищій освіті: погляд експертів США та України. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2019. №8 (92). С. 23-33.

30. Сопова Д. Академічна доброчесність у системі професійної підготовки майбутнього педагога. Неперервна професійна освіта: теорія і практика (серія: педагогічні науки). Вип. № 3-4 (56-57), 2018. С. 52-56.

31. Стадний Є. Деякі рекомендації щодо впровадження етичних кодексів в українських вищих навчальних закладах. 2017. 18 с.

32. Тимохіна В.О., Юрченко В.С., Наливайко О.О. Академічна доброчесність VS штучний інтелект: етична дискусія в освітньому просторі. Цифрова трансформація освіти й науки: зб. матеріалів.

33. Тицька Я. “Академічна доброчесність” та “Академічна відповідальність” у забезпеченні якості освіти. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 11. С. 192–195.

34. Тодорова І. С. Компоненти академічної доброчесності студентів та умови її формування. Витоки педагогічної майстерності. 2019. Вип. 24. С. 199-205.

35. Толочко С. В., Годунова А. В. Теоретико-методичний аналіз закордонних практик використання штучного інтелекту в освіті й науці. Вісник освіти та науки. 2023. № 7 (13) С. 832–848.

36. Толочко С. В. Безперервна освіта викладачів у процесі саморегуляції у віртуальних середовищах. Diversity and inclusion in scientific area : proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference. (Warsaw, January 26-28, 2023). Warsaw, 2023. P. 317–323.

37. Уманець О.В. Академічна доброчесність як маркер сучасної освіти: світовий та національний виміри. Актуальні питання гуманітарних наук. Серія «Мистецтвознавство». 2024. Вип. 71, том 3. С. 89–96.

38. Філіпенко Л. В., Думанський О. В., Козак О. В. Академічна доброчесність в науковому та освітньому середовищі закладів освіти України:

погляд крізь призму наявності штучного інтелекту. *Академічні візії*. 2023. (19). 52–56.

39. Шамунова К. Формування академічної доброчесності майбутніх учителів початкової школи у процесі професійної підготовки до педагогічної практики: сутність і специфіка. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2020. № 10 (104). С. 301-314.

40. Шаров С. В. Сучасний стан розвитку штучного інтелекту та напрямки його використання. *Українські студії в європейському контексті*. 2021. № 6. С. 136–144.

41. Шеремет А.М., Марковська К.С. Академічна доброчесність як складова професійної компетентності майбутніх фахівців: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Професійна підготовка фахівців соціальної сфери: надбання, проблеми, перспективи» (22-23 травня 2025 року, м. Хмельницький). С. 111-114.

42. Шестакова С.О., Сухомлинова О.В., Задоріна О.М. Академічна доброчесність: практика дотримання у зарубіжних країнах. *Молодь і ринок*. 2023. № 9(217). С. 87–91.

43. Що потрібно знати про плагіат: посібник з академічної грамотності та етики для «чайників» / уклад. О. О. Гужва. Харків : Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, Ін-т соціально-гуманітар. дослідж., 2016. 72 с.

44. Ячменик М. Академічна доброчесність як елемент забезпечення якості освіти у вищій школі: досвід Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2020. № 8 (102). С. 342-351.

45. Bloomfield J.G., Crawford T., Fisher M. Registered nurses understanding of academic honesty and the perceived relationship to professional conduct: findings from a cross-sectional survey conducted in Southeast Asia. *Nurse Education Today*. 2021. Vol. 100, 104–112.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

ОПИТУВАЛЬНИК МІНІ-МУЛЬТ

Інструкція

«Напишіть своє прізвище та інші відомості про себе на Бланку відповідей.

Нижче слідує твердження, що стосуються стану Вашого здоров'я і Вашого характеру. Прочитайте кожне твердження і вирішіть, вірно воно чи невірно по відношенню до Вас. Не витрачайте часу на роздумування. Найбільш природно те рішення, яке першим приходить в голову.

Якщо твердження по відношенню до Вас вірно, то поставте, будь ласка, косий хрестик у лівому квадраті поруч з відповідним номером Бланка відповідей (цей квадратик розташований в колонці, позначеній буквою "в").

Якщо твердження по відношенню до Вас невірно, то поставте хрестик у лівому квадраті, розташованому праворуч від відповідного номера на Бланку відповідей (колонка позначена буквою "н").

Усі відповіді повинні бути внесені в доданий Бланк відповідей.»

Текст опитувальника

1. У Вас хороший апетит?
2. Вранці Ви зазвичай відчуваєте, що виспалися і відпочили.
3. У вашому повсякденному житті маса цікавого.
4. Ви працюєте з великою напругою.
5. Часом Вас приходять в голову такі нехороші думки, що про них краще не розповідати.
6. У Вас дуже рідко буває запор.
7. Іноді Вам дуже хотілося назавжди піти з дому.
8. Часом у Вас бувають напади нестримного сміху або плачу.

Продовження додатку А

9. Часом Вас турбує нудота і позиви на блювоту.
10. У вас таке враження, що Вас ніхто не розуміє.
11. Іноді Вам хочеться вилятися.
12. Щотижня Вам сняться кошмари.
13. Вам важче зосередитися, ніж більшості людей.
14. З Вами відбувалися (або відбуваються) дивні речі.
15. Ви досягли б в житті набагато більшого, якби люди не були налаштовані проти Вас.
  16. У дитинстві Ви один час скоювали крадіжки.
  17. Бувало, що по кілька днів, тижнів або цілих місяців Ви нічим не могли зайнятися, тому що важко було змусити себе включитися в роботу.
  18. У Вас переривчастий і неспокійний сон.
  19. Коли Ви знаходитесь серед людей, Вам чуються дивні речі.
  20. Більшість знаючих Вас людей не вважають Вас приємною людиною.
    21. Вам часто доводилося підкорятися кому-небудь, хто знав менше Вашого.
    22. Більшість людей задоволені своїм життям більш, ніж Ви.
    23. Дуже багато перебільшують свої нещастя, щоб домогтися співчуття і допомоги.
      24. Іноді ви гнівайтесь.
      25. Вам безумовно не вистачає впевненості в собі.
      26. У вас часто бувають посмикування в м'язах.
      27. У Вас часто буває почуття, ніби Ви зробили щось неправильне або негарне.
        28. Зазвичай Ви задоволені своєю долею.
        29. Деякі так люблять командувати, що Вам хочеться все зробити наперекір, хоча Ви знаєте, що вони праві.

Продовження додатку А

30. Ви вважаєте, що проти Вас щось замишляють.
31. Більшість людей здатне домагатися вигоди не зовсім чесним шляхом.
32. Вас часто турбує шлунок.
33. Часто ви не можете зрозуміти, чому напередодні Ви були в поганому настрої і роздратовані.
34. Часом Ваші думки текли так швидко, що Ви не встигали їх висловлювати.
35. Ви вважаєте, що Ваше сімейне життя не гірше, ніж у більшості Ваших знайомих.
36. Часом Ви впевнені у власній непотрібності.
37. В останні роки Ваше самопочуття було в основному хорошим.
38. У Вас бували періоди, під час яких Ви щось робили і потім не могли пригадати, що саме.
39. Ви вважаєте, що Вас часто незаслужено карали.
40. Ви ніколи не відчували себе краще, ніж тепер.
41. Вам байдуже, що думають про Вас інші.
42. З пам'яттю у Вас все благополучно.
43. Вам важко підтримувати розмову з людиною, з якою Ви тільки що познайомилися.
44. Велику частину часу Ви відчуваєте загальну слабкість.
45. У Вас рідко болить голова.
46. Іноді Вам бувало важко зберегти рівновагу при ходьбі.
47. Не всі Ваші знайомі Вам подобаються.
48. Є люди, які намагаються вкрати Ваші ідеї та думки.
49. Ви вважаєте, що робили вчинки, які не можна пробачити.
50. Ви вважаєте, що Ви занадто сором'язливі.
51. Ви майже завжди про що-небудь тривожитесь.
52. Ваші батьки часто не схвалювали Ваших знайомств.

Продовження додатку А

53. Іноді Ви трохи брешете.
54. Часом Ви відчуваєте, що Вам незвичайно легко приймати рішення.
55. У Вас буває сильне серцебиття і Ви часто задихаєтеся.
56. Ви запальні, але відхідливі.
57. У Вас бувають періоди такого занепокоєння, що важко всидіти на місці.
58. Ваші батьки та інші члени сім'ї часто чіпляються до Вас.
59. Ваша доля нікого особливо не цікавить.
60. Ви не засуджуєте людини, якій не проти скористатися в своїх інтересах помилками іншого.
61. Іноді Ви сповнені енергії.
62. За останній час у Вас погіршився зір.
63. Часто у Вас дзвенить або шумить у вухах.
64. У Вашому житті були випадки (можливо, тільки один), коли Ви відчували, що на Вас діє гіпноз.
65. У Вас бувають періоди, коли Ви незвично веселі без особливої причини.
66. Навіть перебуваючи в суспільстві, Ви зазвичай відчуваєте себе самотньо.
67. Ви вважаєте, що майже кожен може збрехати, щоб уникнути неприємностей.
68. Ви відчуваєте гостріше, ніж більшість інших людей.
69. Часом Ваша голова працює як би повільніше, ніж зазвичай.
70. Ви часто розчаровуєтеся в людях.
71. Ви зловживаєте спиртними напоями.

Обробка

До методики додається спеціальний бланк, де на одній стороні фіксуються відповіді досліджуваного. Якщо досліджуваний згоден з

Продовження додатку А

твердженням, то в клітці з номером питання він ставить знак «+» («так», «вірно»), якщо не згоден - знак «-» («ні», «невірно»). На зворотному боці бланка експериментатор будує профіль особистості досліджуваного з урахуванням значення шкали корекції, додаючи до сирих балах відповідне значення шкали корекції. Таблиця цих значень наведена на бланку.

БЛАНК ТЕСТУ

Прізвище І.Б. _____

Вік _____

Стать _____

Освіта _____

Дата _____

(Поруч з номером при відповіді «вірно» закресліть квадратик «В», при відповіді «невірно» - квадратик «Н»).

В	Н	В	Н	В	Н	В	Н	L
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	F
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	K
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	4
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
В	Н	В	Н	В	Н	В	Н	6
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	7
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	8
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	9
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☐								

Продовження додатку А

Значення *шкали К* додається до базисних шкалами № 1, 4, 7, 8, 9.

До сирим балам значення *шкали К* додають за наступною схемою

Шкала *Hs* = *Hs* + (0.5 * *K*);

Шкала *Pd* = *Pd* + (0.4 * *K*);

Шкала *Pt* = *Pt* + *K*;

Шкала *Sc* = *Sc* + *K*;

Шкала *Ma* = *Ma* + (0.2 * *K*);

Наприклад: якщо за *шкалою К* отримано 9 балів, то до значення шкали № 1, виходячи з таблиці, додають 5 балів, до значення шкали № 4 - 4 бали, до значень шкал № 7 та № 8 по 9 балів, до значення шкали № 9 - 2 бали.

Після отримання остаточних значень будують профіль

Оціночні шкали:

1. Шкала брехні (L).
2. Шкала вірогідності (F).
3. Шкала корекції (K).

Базисні шкали:

1. Іпохондрії (Hs).
2. Депресії (D).
3. Істерії (Hy).
4. Психопатії (Pd).
6. Паранойяльності (Pa).
7. Психастенія (Pt).
8. Шизоїдний (Se).
9. Гіпоманія (Ma).

Опитування рекомендується проводити індивідуально або в групі, за наявності у кожного досліджуваного тексту опитувальника і бланка для відповідей, у присутності експериментатора, якому досліджувані можуть задавати питання.

Ключ

Шкали	Відповіді	№ питання
<i>L</i>	Н	5, 11, 24, 47, 53
<i>F</i>	Н	22, 24, 61
	В	9, 12, 15, 19, 30, 38, 48, 49, 58, 59, 64, 71
<i>K</i>	Н	11, 23, 31, 33, 34, 36, 40, 41, 43, 51, 56, 61, 65, 67, 69, 70
<i>1 (Hs)</i>	Н	1, 2, 6, 37, 45
	В	9, 18, 26, 32, 44, 46, 55, 62, 63
<i>2 (D)</i>	Н	1, 3, 6, 11, 28, 37, 40, 42, 60, 65, 71
	В	9, 13, 17, 18, 22, 25, 36, 44
<i>3 (Hy)</i>	Н	1, 2, 3, 11, 23, 28, 29, 31, 33, 35, 37, 40, 41, 43, 45, 50, 56
	В	9, 13, 18, 26, 44, 46, 55, 57, 62
<i>4 (Pd)</i>	Н	3, 28, 34, 35, 41, 43, 50, 65
	В	7, 10, 13, 14, 15, 16, 22, 27, 52, 58, 71
<i>6 (Pa)</i>	Н	28, 29, 31, 67
	В	5, 8, 10, 15, 30, 39, 63, 64, 66, 68
<i>7 (Pt)</i>	Н	2, 3, 42
	В	5, 8, 13, 17, 22, 25, 27, 36, 44, 51, 57, 66, 68
<i>8 (Se)</i>	Н	3, 42
	В	5, 7, 8, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 26, 30, 38, 39, 46, 57, 63, 64, 66
<i>9 (Ma)</i>	Н	43
	В	4, 7, 8, 21, 29, 34, 38, 39, 54, 57, 60

Примітка. Н - Невірно, В - Вірно

ДОДАТОК Б

**АВТОРСЬКА АНКЕТА «ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ
ДОБРОЧЕСНОСТІ МАЙБУТНІМИ СОЦІАЛЬНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ»**

1. Чи відомо Вам, що собою являє академічна доброчесність?
2. Чи інформують Вас науково-педагогічні працівники про необхідність дотримання принципів академічної доброчесності в освітньому процесі?
3. Наскільки Ви погоджуєтеся з наступними твердженнями?:
  - в університеті я отримую якісну освіту;
  - я задоволений освітньою програмою, за якою навчаюсь;
  - я та мої одногрупники дотримуємося основних принципів академічної доброчесності;
  - я повністю проінформований про процедури дотримання академічної доброчесності в університеті.
4. Як Ви оцінюєте свою старанність у навчанні?
5. Чи маєте Ви доступ до навчально-методичних комплексів дисциплін у системі «Модульне середовище для навчання»?
6. Чи доводилося Вам вдаватися до плагіату під час підготовки до занять?
7. Що спонукало Вас на подібні дії?
8. Які заходи Ви вважаєте справедливими у випадку виявлення і доведення плагіату у академічних текстах студентів?
9. Як дії студентів, які порушують принципи академічної доброчесності у навчанні, впливають на їхню подальшу професійну кар'єру?
10. Ваші пропозиції щодо підвищення рівня академічної доброчесності у процесі проходження ними усіх видів практики:
  - участь у наукових конференціях, тренінгах, семінарах, круглих столах з дотримання академічної доброчесності;
  - проведення науково-педагогічними працівниками практичних занять із розробки заходів, що стосуються проходження практики студентів;

Продовження додатку Б

– самостійна діяльність з опрацювання наукової літератури, нормативно-правових документів, інших курсів підвищення кваліфікації.

11. Оцініть свій рівень оволодіння знаннями та навичками, пов'язаними із дотриманням принципів академічної доброчесності на практиці _____

12. Чи виникали у Вас конфліктні ситуації в освітньому процесі?

Щиро дякуємо за Ваші відповіді!

ДОДАТОК В
МЕТОДИКА ДІАГНОСТИКИ ОСОБИСТОСТІ НА МОТИВАЦІЮ
ДО УСПІХУ Т. ЕЛЕРСА)

Інструкція: «Вам буде запропоновано 41 твердження, які вимагають однозначних відповідей («так» або «ні»). У реєстраційному банку, в клітинці, що відповідає номеру твердження, поставте знак «+» (так), якщо згодні, або «-» (ні), якщо не згодні. Відповідайте швидко, довго не замислюйтесь».

Тестовий матеріал

1. Коли є вибір між двома варіантами, його краще зробити швидше, ніж відкласти на певний час.
2. Я легко дратуюсь, коли помічаю, що не можу на всі 100% виконати завдання.
3. Коли я працюю, це виглядає так, ніби я все «ставлю на карту».
4. Коли виникає проблемна ситуація, я найчастіше приймаю рішення одним із останніх.
5. Коли в мене два дні поспіль немає справи, я втрачаю спокій.
6. У деякі дні мої успіхи нижче за середні.
7. По відношенню до себе я більш вимогливий, ніж по відношенню до інших.
8. Я доброзичливіший за інших.
9. Якщо я відмовляюся від складного завдання, згодом суворо засуджую себе, бо знаю, що в ньому я домогся б успіху.
10. У процесі роботи я потребую невеликих пауз для відпочинку.
11. Старанність – це не основна моя риса.
12. Мої досягнення в роботі не завжди однакові.
13. Мене більше приваблює інша робота, ніж та, якою я зайнятий.
14. Осуд стимулює мене сильніше за похвалу.
15. Я знаю, що мої колеги вважають мене діловою людиною.

Продовження додатку В

- 16.Перешкоди роблять мої рішення більш твердими.
- 17.У мене легко викликати честолюбство.
- 18.Коли я працюю без натхнення, це зазвичай помітно.
- 19.При виконанні роботи я не розраховую на допомогу інших.
- 20.Іноді я відкладаю те, що повинен був зробити зараз.
- 21.Потрібно покладатися тільки на самого себе.
- 22.У житті мало речей більш важливих, ніж гроші.
- 23.Завжди, коли мені належить виконати важливе завдання, я ні про що інше не думаю.
- 24.Я менш честолюбний, ніж багато інших.
- 25.Наприкінці відпустки я зазвичай радію, що скоро вийду на роботу.
- 26.Коли я налаштований на роботу, я роблю її краще й кваліфікованіше за інших.
- 27.Мені простіше й легше спілкуватися з людьми, які можуть завзято працювати.
- 28.Коли в мене немає справ, я відчуваю, що мені не по собі.
- 29.Мені доводиться виконувати відповідальну роботу частіше, ніж іншим.
- 30.Коли мені доводиться приймати рішення, я намагаюсь робити це якомога краще.
- 31.Мої друзі іноді вважають мене ледачим.
- 32.Мої успіхи в якійсь мірі залежать від моїх колег.
- 33.Безглуздо протидіяти волі керівника.
- 34.Іноді не знаєш, яку роботу доведеться виконувати.
- 35.Коли щось не ладиться, я нетерплячий.
- 36.Я зазвичай звертаю мало уваги на свої досягнення.
- 37.Коли я працюю разом з іншими, моя робота дає більші результати, ніж робота інших.

Продовження додатку В

38.Багато чого, за що я берусь, я не доводжу до кінця.

39.Я заздрю людям, які не завантажені роботою.

40.Я не заздрю тим, хто прагне влади та становища.

41.Якщо я впевнений, що стою на правильному шляху, для доведення своєї правоти піду на крайні заходи.

Обробка та інтерпретація результатів

Підраховується сума набраних балів.

Від 1 до 10 балів – низька мотивація до успіху;

від 11 до 16 балів – середній рівень мотивації;

від 17 до 20 балів – помірно високий рівень мотивації;

більше 21 бала – занадто високий рівень мотивації до успіху.

Результати досліджень показали, що люди, помірно й сильно орієнтовані на успіх, віддають перевагу середньому рівню ризику. Ті ж, хто боїться невдач, віддають перевагу малому або, навпаки, занадто великому рівню ризику. Чим вища мотивація людини до успіху – досягненню мети, тим нижча готовність до ризику. При цьому мотивація до успіху впливає і на надію на успіх: при сильній мотивації до успіху надії на успіх зазвичай скромніші, ніж при слабкій мотивації до успіху. До того ж людям, які мотивовані на успіх і мають великі надії на нього, властиво уникати високого ризику. З тими, хто сильно мотивований на успіх і має високу готовність до ризику, рідше відбуваються нещасні випадки, ніж із тими, хто має високу готовність до ризику, але високу мотивацію до уникнення невдач (захист). І навпаки, коли у людини є висока мотивація до уникнення невдач (захист), то це перешкоджає мотиву до успіху – досягненню мети.